

Ελληνικό Προξενείο Τραπεζούντας

Summary :

Επισκόπηση της παρουσίας και της δράσης του, αρχικά, ελληνικού υποπροξενείου και στη συνέχεια προξενείου της Τραπεζούντας από το 1849 έως το 1915.

Date

1849-1915

Geographical Location

Τραπεζούντα

1. Η περίοδος 1832-1849

Τα στοιχεία που έχουμε υπόψη μας για το ελληνικό προξενείο στην [Τραπεζούντα](#) και για τη δραστηριότητα των προξένων του καλύπτουν με επάρκεια το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, όχι όμως και την, πιο κρίσιμη, τελευταία φάση της λειτουργίας του και της εκεί παρουσίας του ελληνικού στοιχείου (1908-1923). Για την περίοδο αυτή οι γνώσεις μας είναι αποσπασματικές ή αφορούν μόνο ορισμένες πλευρές από τη δράση των προξένων.

Η οργάνωση του υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας και η διπλωματική εκπροσώπηση της χώρας στο εξωτερικό αποτέλεσαν βασικό μέλημα της αντιβασιλείας κατά την Οθωμική περίοδο. Μάλιστα, στο διάστημα 1833-1835 δημιουργήθηκαν και οι πρώτες πενήντα προξενικές θέσεις. Τα περισσότερα από τα πρώτα αυτά προξενεία και υποπροξενεία ιδρύθηκαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία (κυρίως στο ευρωπαϊκό σκέλος της), όπου οι Έλληνες υπήκοοι αντιμετώπιζαν προβλήματα, εκτός των άλλων, και από την έλλειψη, μέχρι το 1855, κάποιας ελληνο-οθωμανικής εμπορικής συμφωνίας.

Η απουσία του Πόντου από τις προξενικές θέσεις που είχαν ιδρυθεί τη δεκαετία του 1830 δείχνει ότι το εθνικό κέντρο –παρά τις έγκαιρες επισημάνσεις των [Ελλήνων διπλωματών στην Κωνσταντινούπολη](#)– δεν είχε ακόμη αντιληφθεί την αυξανόμενη σημασία του λιμανιού της Τραπεζούντας και της ποντιακής ενδοχώρας για την ανάπτυξη του εμπορίου και της ναυτιλίας στον Εύξεινο Πόντο και τους χερσαίους δρόμους προς την Περσία. Το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών βιαζόταν να καλύψει τις υπάρχουσες ανάγκες για την προξενική εκπροσώπηση της χώρας και δεν προνοούσε ούτε προγραμματίζε, με μεσοπρόθεσμη έστω προοπτική, την ίδρυση νέων θέσεων, που προοιωνίζονταν ευοίωνες εξελίξεις στο μέλλον.

2. Το ελληνικό υποπροξενείο στην Τραπεζούντα (1849-1858)

Το Μάρτιο του 1849 εγκαινιάστηκε η επίσημη λειτουργία του ελληνικού υποπροξενείου της Τραπεζούντας. Η προξενική αλληλογραφία, ωστόσο, αρχίζει ουσιαστικά δέκα χρόνια νωρίτερα, τον Απρίλιο του 1839, όταν αποφασίστηκε να ανατεθεί η προσωρινή «επιστασία των συμφερόντων» των Ελλήνων υπηκόων της Τραπεζούντας στον έμπορο Filippo Fabbri, υποπρόξενος της Τοσκάνης από το 1837. Μέχρι τότε οι, ευάριθμοι άλλωστε, Έλληνες υπήκοοι της Τραπεζούντας και οι διερχόμενοι Έλληνες έμποροι και ναυτικοί εξυπηρετούνταν άλλοτε από το γαλλικό υποπροξενείο (όσοι ανήκαν στο καθολικό δόγμα συνήθως), που αναβαθμίστηκε σε προξενείο το 1831, άλλοτε από το βρετανικό (στο οποίο υπάγονταν και οι Έλληνες της υπό αγγλική προστασία Επτανήσου) και άλλοτε από το ρωσικό. Το συγκεκριμένο αυτό καθεστώς, που συνεχίστηκε και κατά τη διάρκεια της θητείας του Fabbri (1839-1842), έληξε το 1842, οπότε η ελληνική κυβέρνηση ανέθεσε την άμισθη εξυπηρέτηση των ελληνικών συμφερόντων στον πρόξενος της Ρωσίας F. Ghersi.

2.1. Οι υποπρόξενος Γεώργιος Παπαθύμιος και Κωνσταντίνος Κυπριώτης

Στις 26 Μαρτίου 1849 το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών διόρισε επίσημο, αλλά άμισθο αρχικά και επιχορηγούμενο στη συνέχεια (τέλη 1849), υποπρόξενος της Ελλάδας στην Τραπεζούντα τον υπολοχαγό Γεώργιο Παπαθύμιο, σε αναγνώριση των υπηρεσιών του κατά την Επανάσταση του 1821. Για τον ίδιο λόγο τού είχε δοθεί και ο βαθμός του υπολοχαγού. Ο

Ελληνικό Προξενείο Τραπεζούντας

Παπαθύμιος, για να καλύψει τα έξοδα του υποπροξενείου ή και για να κερδοσκοπήσει, εκμεταλλεύτηκε σε διάφορες περιστάσεις τόσο τους υπηκόους του ελληνικού βασιλείου όσο και τους ελληνορθόδοξους της Τραπεζούντας που επιδίωκαν να αποκτήσουν ελληνικό διαβατήριο. Η συμπεριφορά του προκάλεσε αλλεπάλληλες καταγγελίες εις βάρος του για «αργυρολογία», γεγονός που οδήγησε στην παρέμβαση της ελληνικής πρεσβείας και στην απόλυσή του από το προξενικό σώμα (Απρίλιος 1851). Η περίπτωση του Παπαθύμιου θα πρέπει να αποτελούσε μάλλον τον κανόνα ανάμεσα στους προξένους και υποπροξένους που υπηρετούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία την περίοδο εκείνη. Έδωσε, ωστόσο, την αφορμή στον πρεσβευτή Ανδρέα Μεταξά να επισημάνει προς το υπουργείο Εξωτερικών την ανάγκη ριζικής μεταρρύθμισης στον τρόπο επιλογής του προξενικού προσωπικού, με γνώμονα «το γενικόν του τόπου συμφέρον». Ακριβώς για το λόγο αυτό, η επόμενη επιλογή (1851) υπήρξε ένα πρόσωπο εγνωσμένης εντιμότητας και ευσυνειδησίας, ο Κωνσταντίνος Κυπριώτης, υπάλληλος του εμπορικού γραφείου της ελληνικής πρεσβείας στην Κωνσταντινούπολη.

Οι διαφορές ανάμεσα στους δύο πρώτους υποπροξένους υπήρξαν πολλές και εμφανείς, τόσο ως προς το μορφωτικό τους επίπεδο όσο και ως προς την αντίληψη που είχαν για το έργο που τους είχε ανατεθεί: Ο Παπαθύμιος εμφανίζεται μάλλον ευθυγραμμισμένος με τη ρουσφετολογική αντίληψη του κρατικού υπαλλήλου της εποχής: Πληρώνει για να εξυπηρετηθεί, όπως φαίνεται, και πληρώνεται για να εξυπηρετηθεί. Ο Κυπριώτης, αντίθετα, δείχνει ότι έχει μια κατασταλαγμένη υπαλληλική συνείδηση, που υποδηλώνει άνθρωπο με βαθιά συναίσθηση του καθήκοντός του απέναντι στην πατρίδα του και τον Έλληνα πολίτη.

Η θητεία του Κυπριώτη στην Τραπεζούντα τελείωσε το 1858 με την ανάκλησή του ύστερα από απαίτηση των οθωμανικών αρχών. Τα αίτια της ενέργειας αυτής ήταν οπωσδήποτε πολιτικά: μέσα στο γενικό κλίμα ευφορίας, που είχε προκαλέσει η εξαγγελία της ισονομίας μουσουλμάνων και χριστιανών, ο Έλληνας υποπρόξενος δεν ασχολούνταν πλέον μόνο με τη διεκπεραίωση των εμπορικών και αστικών υποθέσεων των Ελλήνων υπηκόων. Εκδήλωνε ανοιχτά το ενδιαφέρον του και για τα προβλήματα που απασχολούσαν τους ελληνορθόδοξους Οθωμανούς υπηκόους, όπως ήταν π.χ. το εξαιρετικά λεπτό ζήτημα των [κρυπτοχριστιανών](#) της [Κρώμνης](#), των γνωστών «κλωστών Κρωμλήδων». Παράλληλα, η στενή συνεργασία του Κυπριώτη με τον ελληνικής καταγωγής Ρώσο ομόλογό του Στ. Δενδρινό δε δυσαρέστησε μόνο τις οθωμανικές, αλλά και τις ξένες προξενικές αρχές. Σύμφωνα, λοιπόν, με πληροφορίες του Βρετανού προξένου στην Τραπεζούντα George Alex Stevens, ο Κυπριώτης συνεργαζόταν στενά με τον ομοεθνή του Ρώσο διπλωμάτη για την ενθάρρυνση της μετοικεσίας των Ελληνορθοδόξων που ήταν υποψήφιοι μετανάστες στις νεοκατακτημένες από τους Ρώσους χώρες του Καυκάσου.

2.2. Νέες κατευθύνσεις

Η αντικατάσταση του Κυπριώτη από το Μιχαήλ Συναδινό, ο οποίος είχε προϋπηρεσία στη Μακεδονία, θα πρέπει να συνδυαστεί και με το γενικότερο τότε αναπροσανατολισμό της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Ο αναπροσανατολισμός αυτός (που ξεκίνησε από την αλλαγή της στάσης της χώρας έναντι της Ρωσίας από τη μια μεριά, και έναντι της Βρετανίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από την άλλη) επηρέασε τη στελέχωση των ελληνικών προξενείων σε ολόκληρη σχεδόν την οθωμανική επικράτεια, τόσο στη Μακεδονία και τη Θράκη όσο και σε άλλες ευαίσθητες συνοριακές περιοχές της «ελληνικής Ανατολής». Αυτή η νέα οπτική αποτυπώνεται, για πρώτη φορά, σε επιστολή (18 Απριλίου 1858) του Έλληνα επιτετραμμένου στην πρεσβεία της Κωνσταντινούπολης Πέτρου Ζάνου: «... Η θέσις είναι μικρά τω όντι, αναλόγως της επιχορηγήσεως και των άλλων προξενικών απολαύων, αλλ' είναι ακούρντως διακεκριμένη ως εκ των εθνικών συμφερόντων, τα οποία έχομεν εις τας χώρας ταύτας εν Πόντω...».¹

3. Η περίοδος 1858-1908

Σε τοπικό επίπεδο η περίοδος αυτή, που διατρέχει τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα και ολοκληρώνεται με την [επανάσταση των Νεοτούρκων](#) το 1908, χαρακτηρίζεται από: α) έκδηλη καχυποψία και αντίδραση απέναντι στους χειρισμούς του ρωσικού προξενείου, β) ατολμία και αδυναμία ουσιαστικής παρέμβασης στις οθωμανικές αρχές για τη λύση του χρονίζοντος προβλήματος των κρυπτοχριστιανών ([Κρωμλήδων](#) και [Σταυριωτών](#)), γ) ειλικρινή προσπάθεια για την ανακούφιση των Ελληνορθοδόξων της υπαίθρου, την οποία λυμαίνονταν ομάδες Κιρκάσιων και Λαζών προσφύγων και δ) ενίσχυση των ελληνικών κοινοτήτων ως προς το έργο της εκπαιδευτικής αναβάθμισης των μελών τους και την τόνωση της

Ελληνικό Προξενείο Τραπεζούντας

εθνικής τους συνειδήσης.

Κατά την περίοδο αυτή στο υποπροξενείο Τραπεζούντας, το οποίο αναβαθμίστηκε σε προξενείο το 1882,² άρχισαν να υπηρετούν πρόξενοι καριέρας. Η υπηρεσία τους, ωστόσο, συνήθως ήταν σύντομης διάρκειας (1-2 χρόνια). Στις εξαιρέσεις ανήκουν οι περιπτώσεις των προξένων Παναγιώτη Ματαράγκα και Ναπολέοντα Μπέτσου. Η θητεία του πρώτου (1865-1868) συνέπεσε με την όξυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων λόγω του Κρητικού Ζητήματος. Για το λόγο αυτό αντιμετωπίστηκε με ιδιαίτερη καχυποψία από τον Έλληνα πρόξενο η άφιξη στην Τραπεζούντα (1866) οθωμανικής επιτροπής, η οποία αποσκοπούσε στην καταγραφή των περιουσιών των Ελλήνων υπηκόων (150-170 άτομα). Το ίδιο μέτρο αφορούσε και τους Ρώσους υπηκόους.³ Η θητεία του Ναπολέοντα Μπέτσου (1876-1881) συνέπεσε με την είσοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην περίοδο απολυταρχικής διακυβέρνησής της από τον Αβδούλ Χαμίτ, τη βάνουση μεταχείριση των κρυπτοχριστιανών Σταυριωτών⁴ και τις αθρόες [μετακινήσεις των Ελλήνων του Πόντου στη Ρωσία](#). Ο Έλληνας υποπρόξενος κατέβαλε φιλότιμες προσπάθειες για την αναχαίτιση των μεταναστεύσεων, όπως άλλωστε και ο διάδοχός του Νικόλαος Φουντούλης (1882-1883).⁵

4. Η περίοδος μετά το 1908

Το πλαίσιο στο οποίο κινήθηκαν οι Έλληνες πρόξενοι στην Τραπεζούντα μετά το 1908 υπήρξε ιδιαίτερα προβληματικό λόγω της παρατεταμένης κρίσης στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μέχρι την [ανταλλαγή των πληθυσμών](#), αλλά και των προτεραιοτήτων που είχαν θέσει οι ελληνικές κυβερνήσεις σε σχέση με την τύχη τους. Στον πολιτικό τομέα λ.χ. περιορισμένη υπήρξε η δυνατότητα παρέμβασης των προξένων στα προβλήματα που αντιμετώπιζε ο εκεί Ελληνισμός κατά τη διάρκεια των εκλογικών αναμετρήσεων του 1908 και του 1912: ωμές επεμβάσεις των Νεοτούρκων και το κύμα τρομοκρατίας εμπόδισαν την εκπροσώπηση των Ελλήνων της περιοχής. Ο ρόλος τους, συμβουλευτικός και συντονιστικός, περιοριζόταν κυρίως στην ενίσχυση της συνοχής του ελληνικού στοιχείου και στη στήριξη των χειρισμών της τοπικής Εκκλησίας. Στον οικονομικό πάλι τομέα αναγκάστηκαν να παρακολουθήσουν, ως θεατές, τις επιπτώσεις που είχε ο εμπορικός αποκλεισμός του 1909-1910 σε βάρος των Ελλήνων υπηκόων.⁶

Η ιστορία λοιπόν του υποπροξενείου αρχικά –και προξενείου από το 1882– Τραπεζούντας δεν υπήρξε ακύμαντη. Και δεν εννοούμε φυσικά μόνο τις περιόδους διακοπής των ελληνοτουρκικών σχέσεων (1847-1849, 1854-1855, 1868-1870, 1915-1917) και τις επιμέρους διακυμάνσεις τους, αλλά και τη συχνή *απαξίωσή του από την πλευρά της ελληνικής κυβέρνησης*.⁷ Ωστόσο, σε τοπικό επίπεδο αποτελούσε συνάρτηση της προσωπικότητας των υποπροξένων, της ανάμειξής τους σε θέματα που αφορούσαν τους ελληνορθόδοξους Οθωμανούς υπηκόους, το επίπεδο των σχέσεων τους με τις τουρκικές τοπικές αρχές και τους συναδέλφους τους στην Τραπεζούντα, αλλά κυρίως των προβλημάτων που ανέκυπταν εξαιτίας της άμεσης γειτονίας της περιοχής με τη ρωσική επικράτεια.

Για τη δραστηριότητα Ελλήνων προξένων μετά το 1917 στην Τραπεζούντα δεν έχουμε καμία πληροφορία μέχρι τη στιγμή αυτή. Με βάση βέβαια την *Επετηρίδα του επί των Εξωτερικών Υπουργείου του εν Ελλάδι διπλωματικού σώματος και των ξένων προξενικών αρχών*, διορίζονται πρόξενοι στην πόλη οι Ανδρέας Παπαδάκης (Δεκέμβριος 1917-Ιανουάριος 1920) και ο Γ. Δρακόπουλος (Ιανουάριος 1920-Ιανουάριος 1923).⁸ Ωστόσο, η αναφορά αυτή δε σημαίνει και ότι ανέλαβαν καθήκοντα. Άλλωστε ούτε οι ελληνοτουρκικές σχέσεις, ούτε η κατάσταση που επικρατούσε στον ανατολικό Πόντο μετά την αποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων από την Τραπεζούντα και την περιοχή της (τέλη 1917-αρχές 1918) άφηναν περιθώρια για την παρουσία προξένων, εκτός βέβαια από τους εκπροσώπους των φιλικών προς την Τουρκία δυνάμεων.

1. Για το ιστορικό της ίδρυσης του υποπροξενείου και τη λειτουργία του μέχρι το 1858 βλ. Ξανθοπούλου-Κυριακού, Α., *Αλληλογραφία τον Ελληνικού Υποπροξενείου της Τραπεζούντας, Α' (1839-1858)* (Αθήνα 1995), σελ. 13-29.

2. Η αναβάθμιση αυτή, η οποία οφειλόταν σε εκτιμήσεις για την πολιτική σημασία της περιοχής, συμπίπτει με τη μετατόπιση του οικονομικού

Ελληνικό Προξενείο Τραπεζούντας

ενδιαφέροντος των Ευρωπαίων από το λιμάνι της Τραπεζούντας στη Σαμψούντα, όπου επισημαίνεται η παρουσία προξενικού πράκτορα ελληνικών συμφερόντων από το 1866. Στην Τραπεζούντα, πάντως, εξακολουθούσαν να διατηρούν προξενεία κατά το 1908 εκτός από την Ελλάδα οι: Αγγλία, ΗΠΑ, Αυστροουγγαρία, Βέλγιο, Γαλλία, Δανία, Ιταλία, Περσία και η Ρωσία.

3. Είναι επίσης χαρακτηριστικό του κλίματος ότι ο Ματαράγκας έπεσε στη δυσμένεια των οθωμανικών αρχών εξαιτίας του περιεχομένου λόγου που εκφώνησε με αφορμή τη γέννηση του διαδόχου του ελληνικού θρόνου. Βλ. Μιχαηλίδης, Ε., «Ένας εμπνευσμένος Έλληνας υποπρόξενος εν Τραπεζούντι τω 1865», *Ποντιακά Φύλλα* 2:14 (1937-1938), σελ. 65-66.
4. Για το πρόβλημα των κρυπτοχριστιανών βλ. Bryer, A., "The crypto-Christians of the Pontos and Consul William Gifford Palgrave of Trebizond", *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών* 4 (1983), σελ. 13-68, Φωτιάδης, Κ., *Οι εξισλαμισμοί της Μικράς Ασίας και οι κρυπτοχριστιανοί του Πόντου* (Θεσσαλονίκη 1988) και Φωτιάδης, Κ., *Πηγές της ιστορίας του κρυπτοχριστιανικού προβλήματος* (Θεσσαλονίκη 1997). Πρβλ. και Πελαγίδης, Σ., *Το κρυπτοχριστιανικό ζήτημα στον Πόντο* (Θεσσαλονίκη 1996).
5. Αναλυτική παρουσίαση του θέματος στο Χασιώτης, Ι. (επιμ.), *Οι Έλληνες της Ρωσίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Μετοικεσίες και εκτοπισμοί, οργάνωση και ιδεολογία* (Θεσσαλονίκη 1997), σελ. 75-126, όπου αναφορά και στις σχετικές προξενικές εκθέσεις.
6. Βλ. γενικά Γεωργανόπουλος, Ε., *Το νεοτουρκικό κίνημα και οι επιπτώσεις του στον ελληνισμό του Πόντου, 1908-1914* (Θεσσαλονίκη 2001), όπου και ευρεία χρήση προξενικών εκθέσεων από το υποπροξενείο της Αμισού (Σαμψούντας) και το προξενείο της Τραπεζούντας. Χάρη σε αυτές μπορούμε να διαπιστώσουμε το αυξημένο οικονομικό ενδιαφέρον της Ελλάδας για την Αμισό.
7. Βλ. ενδεικτικά την εικόνα που παρουσιάζει σε έκθεσή του ο υποπρόξενος Π. Φοίβος στο Α.Υ.Ε. 36/19: Υποπροξενείο Τραπεζούντος (22.12.1875).
8. Ανδρεάδης, Χ.Γ., «Τα εγκαίνια του Φροντιστηρίου Τραπεζούντας (14.9.1902) (Από ανέκδοτη έκθεση του προξενείου Τραπεζούντας)», *Αρχαίον Πόντου* 36 (1979), σελ. 241, σημ. 3.

Bibliography :

	Χασιώτης, Ι. – Ξανθοπούλου-Κυριακού, Α. – Αγτζίδης, Β. (επιμ.), <i>Οι Έλληνες της Ρωσίας και της Σοβιετικής Ένωσης. Μετοικεσίες και εκτοπισμοί, οργάνωση και ιδεολογία</i> , Θεσσαλονίκη 1997
	Ανδρεάδης Χ., "Τα εγκαίνια του Φροντιστηρίου Τραπεζούντας (14.9.1902) (Από ανέκδοτη έκθεση του προξενείου Τραπεζούντας)", <i>Αρχαίον Πόντου</i> , 36, 1979, 238-248
	Ανδρεάδης Χ., "Η Ποντιακή Κοινότητα Τραπεζούντας το 1907 (Από ανέκδοτη έκθεση του προξενείου Τραπεζούντας)", <i>Αρχαίον Πόντου</i> , 40, 1985, 113-129
	Γεωργανόπουλος Ε., <i>Το νεοτουρκικό κίνημα και οι επιπτώσεις του στον ελληνισμό τον Πόντου, 1908-1914</i> , Θεσσαλονίκη 2001
	Μιχαηλίδης Ε., "Ένας εμπνευσμένος Έλληνας υποπρόξενος εν Τραπεζούντι τω 1865", <i>Ποντιακά Φύλλα</i> , 2:14, 1937-1938, 65-66
	Ξανθοπούλου-Κυριακού Α., <i>Αλληλογραφία του Ελληνικού Υποπροξενείου της Τραπεζούντας, Α' (1839-1858)</i> , Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, Αθήνα 1995, Πηγαί της ιστορίας των Ελλήνων του Πόντου

Auxiliary Catalogues

Έλληνες υποπρόξενοι και πρόξενοι στην Τραπεζούντα 1849-1915

Ελληνικό Προξενείο Τραπεζούντας

[Σημειώνονται μόνο τα ονόματα εκείνων που διαπιστωμένα ανέλαβαν υπηρεσία με βάση την προξενική αλληλογραφία που έχουμε στη διάθεσή μας. Αφήνουμε κενή τη χρονολογία τέλους της θητείας των προξένων για τους οποίους δεν έχουμε σχετική πληροφόρηση.]

Γεώργιος Παπαθύμιος (1849-1851)

Κωνσταντίνος Κυπριώτης (1851-1854,1855-1858) [Ο Κωνσταντίνος Κυπριώτης ανακλήθηκε το 1854 από την Τραπεζούντα λόγω διακοπής των ελληνοτουρκικών σχέσεων εξαιτίας του Κριμαϊκού πολέμου.]

Μιχαήλ Συναδινός (1858-1859)

Μ.Π. Μάλτσινιώτης (1861-1862)

Μ.Α. Λουτράρης, αναπληρωτής προξένου (1862-1863, 1864-1865) [Έλληνας υπήκοος, εμπορικός αντιπρόσωπος του οίκου Ράλλη (έδρα Λονδίνο), που είχε υποκατάστημα στην Τραπεζούντα.]

Μ. Νικολαΐδης (1863-1864)

Παναγιώτης Ματαράγκας (1865-1868) [Ανακλήθηκε λόγω διακοπής των ελληνοτουρκικών σχέσεων μέχρι το 1870. Ακόμη και μετά την εξομάλυνση της κατάστασης, η Τραπεζούντα εξακολούθησε, μέχρι το 1872, να στερείται προξενικής παρουσίας.]

Ν. Βρόσκης (Αύγουστος 1872-)

Π. Φοίβος (1874-1876)

Ναπολέον Μπέτσος (1876-1881)

Αριστείδης Παππαδόπουλος (1881-1882). [Απουσία του υποπροξένου ανέλαβε για λίγους μήνες τη διεύθυνση του υποπροξενείου ο Ανδρέας Τριανταφυλλίδης, Έλληνας υπήκοος.]

Νικόλαος Φουντούλης (Νοέμβριος 1882-)

Γεώργιος Φιλήμων (1886-)

Δ. Σπαθάρος (Νοέμβριος 1896-1898)

Διονύσιος Βιτάλης (Νοέμβριος 1899-Ιανουάριος 1906)

Χ. Νομικός (1906-1910)

Μ. Σεληνιάδης (Ιούλιος 1910-1915)